

UNA RESPOSTA A “TEXT PER A UN DEBAT”

(Ve de pàg. 7)

als d'una política lingüística democràtica per a la plena normalització lingüística del català.

b) Per impulsar la “capacitat de resposta de la societat catalana” cal fer participar la classe treballadora, totes les classes populars, en un projecte de reconstrucció nacional que tenguin en compte els seus interessos. Qui no ha comprès, a la segona meitat del segle XX, que la lluita per les llibertats nacionals no pot deslligar-se de la lluita per les reivindicacions populars i per un nou model de societat, demostra una insensibilitat pels fenòmens socials que el desautoritza com a sociòleg i com a pensador polític.

c) Finalment, i entrant en un punt concret, rebutjar el decret d'incorporació del català al sistema educatiu de Catalunya amb l'argument segons el qual, mentre no disposem de MASS MEDIA “contribueix a fomentar i a ratificar la progressiva conversió del català en llengua morta” (p. 9) és un recurs idealista que només pot ser útil als enemics de la normalització lingüística. En efecte, l'única resposta positiva a les deficiències del decret —i les deficiències encara més escandaloses en el camp de les comunicacions de massa— és exigir-ne el compliment i el desenvolupament amb tota l'energia necessària, al mateix temps que es reclamen els altres objectius, no pas plantejant el dilema “o tot o res”.

Totes les crítiques que hem fet fins ara, però afecten qüestions menors si les comparem a la que cal fer a la qüestió immigratòria. En efecte, el plantejament que els redactors d'“Els Marges” donen al tema de la immigració no sols conté errors seriosos sinó que en alguns punts és xovinista.

En primer lloc, és fals que la societat catalana es trobi “escindida en dos grans grups més que diferents entre si” (p. 11). Afirmar això és tenir una visió molt superficial de la nostra societat, perquè la hipotètica línia divisòria entre aquests “dos grups” no existeix, excepte que ens moguem en un pla molt abstracte: no hi ha cap “escissió” entre les categories nadius/immigrants (on es col·loquen els fills dels immigrants? i el nadiu castellanoparlant?, i els immigrants catalanoparlants?), ni tan sols entre catalanoparlants/castellanoparlants (quin nivell d'ús s'accepta per a la pura “ètnica”? són només catalans els qui parlen un català escaient?). De fet, actualment dins la nostra societat només hi ha un “extracte” clarament distint des d'un punt de vista lingüístic: és

la minoria monolingüe dels castellanoparlants, que no entenen el català i que constitueixen prop de 20 per cent de la població, però es tracta d'un sector més aviat inestable socialment, integrat sobretot per immigrants recents i per població no activa. L'existència d'aquest estrat demana uns ritmes adequats, graduats per a la recatalinització del país, però no es posa qüestió als drets nacionals de Catalunya.

En segon lloc, la hipòtesi de “Els Marges”, —que té unes certes coincidències amb la concepció “binacional” de la societat catalana que postulen els neolerruixistes— és una idea perillosa que des d'una òptica nacional hem de rebutjar resolutament. Presentar la immigració com un bloc —prescindint de les diferències de classe, molt més decisives a l'hora d'estratificar la societat catalana— condueix a considerar-la com una “cinquena columna” en comptes de considerar-la com una aliada necessària per a la reconstrucció nacional. En el fons, en aquesta visió hi ha una idealització de Catalunya que intenta amagar el problema real a què hem fet referència més amunt: el problema és —insistim-hi— la confrontació política entre diferents projectes de reconstrucció nacional, un dels quals és el que impulsen les classes populars ca-

litanes, que no coincideix, evidentment, amb el que defensens “Els Marges”. Ara: el projecte de reconstrucció nacional propugnat per les classes populars no es desenten pas de la gradualitat negativa de la gradualitat en el procés de normalització lingüística, gradualitat que en alguns moments el manifest accepta i en altres rebutja. Una prova d'aquesta incomprensió és la crítica ideològica que els redactors d'“Els Marges” fan de l'expressió “Ciutadans de Catalunya”. Per cert posada en circula-

ció per l'Assemblea de Catalunya i no pas pel president Tarradellas. Reconeixement que l'expressió té una dosi d.“anormalitat” (però és que la societat catalana pot presentar-se com a “normal”?), hi remarcuem un aspecte positiu, en indicar un “primer grau” cap a la plena ciutadania. Sentir-se avui “ciutadà de Catalunya” és, en la majoria de casos, acceptar el procés de reconstrucció nacional, participar-hi i, en definitiva, començar a assumir els objectius de la plena normalització lingüística i cultural, objectius que, partint de la situació actual, no es poden assolir amb “mesures expeditives”, que serien no sols antidemocràtiques sinó contraproduents. (Un argument marginal, favorable també a l'expressió, l'hem sentit en alguns partidaris de la immediata unitat política del Paísos Catalans: catalans ho seriem tots; ciutadans de Catalunya només els del Principat).

Podríem fer encara, altres crítiques al document d'“Els Marges” —per exemple, sobre el judici populista que dediquen indiscriminadament a tots els polítics catalans, en to de displicència que ens ha fet enyorar la ponderació d'un Carles Riba en el seu suggeriment polític i intel·lectual (1972) però ja hem apuntat les principals. No voldríem, tanmateix, acabar sense intentar algunes respostes a les preguntes que formulen “amb un to malèvol i amarg” (p. 13), perquè creiem que no es poden deixar com estan.

Primerament, cal respondre afirmativament a la primera pregunta (si “és aquesta segona meitat del segle II” és possible “d'aconseguir que perduri i es desenvolupi la llengua i, per tant, la cultura, d'una nació mancada d'estat. No hi ha cap dels indicis que “Els Marges” adueixem com a “evidències” que ens demostrin una involució real en el procés de normalització. El fla-

menes tampoc no tenen Estat i han avançat molt durant els últims trenta anys. Es cert que aquest model no el podem presentar com a definitiu per al cas català, ja que nosaltres concebem l'autonomia com un primer pas en el procés d'autodeterminació: només amb una organització federal es poden delimitar clarament les competències entre l'administració central i la nacional. En aquest sentit, fórmules com la iugoslava o la suïssa demostren que un conflicte lingüístic es pot resoldre sense recórrer a la independència.

Segonament, cal respondre que existeixen encara mecanismes socials per “integrar una part de la població que (...) no ha assumit encara la realitat nacional catalana” i que aquests mecanismes han funcionat i continuen funcionant dins els ambients populars. D'altra banda, l'Estatut d'Autonomia té un ampli ventall de possibilitats per contribuir a aquesta catalanització.

Tercerament, cal respondre que si l'escola i els mitjans de comunicació són necessaris per a l'“autointegració conscient”, prèvia a això és la mobilització de tot el poble català, de naixença o d'immigració, a participar

en el procés de reconstrucció nacional. Si a cada dificultat ens descoratgem, si a cada derrota en retirem, la lluita s'afeblirà. Ens trobem com en una guerra de posicions, i no podem guanyar les següents sense consolidar les primeres. Les “posicions” TV i ràdio són objectius difícils, però no pas inassolibles; allò que no podem fer, però, és desentendre'ns de les “posicions” escola, instituts, centres de FP, etcètera, perquè la TV i la Ràdio en semblen inexplugnables.

Les respostes anteriors ja donen per contestada la darrera qüestió plantejada per “Els Marges”: perquè creiem que el poble català pot assolir uns “suports efectius” i pot engegar “una vida pública autènticament catalana a tots els nivells”, perquè tenim fe en aquest poble i en la seva lluita, perquè hem optat clarament per la reconstrucció nacional en el progrés, referem la nostra voluntat per impedir que les profecies apocalíptiques, vinguin d'on vinguin, es compleixin.

Lluís López del Castillo
Joan Martí i Castell
Francesc Valldervu
i Joaquim Viaplana

FITXA DE DIDACTICA/

(Per cortesia de Butlletí Interior dels seminaris de la DEC - Omnium Cultural -, núms 119-120, Juny - Juliol 1977)

Aspectes que cal considerar a l'hora de fer la programació del 1r curs d'E.G.B. per a nens castellanoparlants

Seminari dels Nou Barris

Aquestes observacions sobre la didàctica del català per a nens castellanoparlants han estat fetes a partir d'una experiència realitzada a l'1r. de bàsica. És el primer any que fan català. La classe és de més de 40 nens i nenes i les característiques corresponen a les generals que presenta la canalla d'un primer curs d'EGB a l'escola estatal que no s'hagi plantejat un nou tipus d'ensenyament, fet que es produeix a la majoria d'escoles:

- No tenen cap hàbit adquirit i tampoc n'és la preocupació del mestre.
- Els aspectes, referents a la comprensió i a l'expressió oral en la seva pròpia llengua estan molt discutits.
- En canvi, la preocupació fonamental del curs és que sàpiguen copiar i que facin comptes.

Aquesta situació dificulta moltíssim l'aprenentatge del català, encara que d'altra banda i des-

graciadament tenim l'avantatge que en ser una classe totalment diferent el nen s'hi troba bé i la desitja per damunt de les altres.

Un dels problemes fonamentals a l'hora de programar és la falta d'un treball en equip amb els mestres per valorar els continguts que s'han de donar als nens. La classe de català hauria d'ésser un esglaó més del conjunt de tota l'escala, no un afegit o un món totalment al marge com passa ara en gairebé tots els casos.

D'aquesta experiència de programació en podem treure uns OBJECTIUS que creiem que són els que s'han d'aconseguir i hem de buscar el MÈTODE més adequat per dur-los a terme. Aquest està condicionat pel tipus d'escola, el grup-classe, i per la programació global del curs i de l'escola d'acord amb l'equip de mestres en el cas ideal que això fos així.

OBJECTIUS

1. Aconseguir des del primer moment una bona predisposició per part dels nens pel que fa al català.
- Si una cosa cal vetllar especialment és que el nen castellanoparlant s'interessi des del primer dia per la classe de català. És aquest un aspecte fonamental. No podem permetre que una “assinatura” que, a més, no és al programa sigui bandejada pels nens. Tot això només depèn de com nosaltres som capaços de motivar aquest nen de primer que està molt predisposat a tot allò que li resulta agradable.
- Només tindrem una predisposició per part d'aquella canalla si aconseguim unes classes Dinàmiques Entretingudes Asequibles al nen Creatives.
- Dinàmiques: Cal presentar els centres d'interès d'una manera variada. No podem, per exemple, fer servir sempre el franel·lograf a l'hora d'explicar el lèxic o utilitzar el mateix sistema quan fan el treball personal...

- Entretingudes: No poden ser unes classes avorrides. Aquest aspecte va molt lligat amb l'anterior. Una classe dinàmica és sinònim, en aquest cas, d'entretinguda. Si notem un símptoma de cansament a la classe cal veure com se soluciona immediatament. Això vol dir que allò que tenim programat per una sessió ha d'ésser flexible, les circumstàncies de la classe en un moment determinat ho poden fer variar.
- Asequibles al nen: Ens podem trobar que els nens per la seva formació deficient o per d'altres causes no dominin conceptes que són molt freqüents i que ja els haurien d'haver assimilats. Això cal tenir-ho molt en compte a cada centre d'interès. No podem donar al nen un vocabulari català que no domina en castellà. Per exemple, si parlem de girar cap a la dreta per fer una dansa, vol dir que el nen ha de tenir ben clar aquest concepte espacial. Crec que és un fet positiu aclarir amb exercicis adequats aquestes situacions, fent-ho, evidentment, en català.
- Creatives: La nostra obligació és d'anar introduint tants recursos com puguem perquè el nen es vagi adonant de les moltes possibilitats que té una mateixa cosa. Per exemple, una cançó ens pot servir per mimar-la, per jugar, per treballar el ritme...
2. Fer que allò que ensenyem als nens ho puguin fer servir ben sovint, en força situacions de la seva vida.
- Les coses que fem a classe de català han de tenir com més utilitat pràctica millor. Això fa que el nen tingui molt més interès a utilitzar fora de la classe allò que aprèn. Aquest aspecte s'ha de considerar molt quan fem la programació de qualsevol centre d'interès. Hem de motivar el nen perquè allò que fem a classe sigui capaç d'anar-ho adaptant a la seva vida, que li resulti familiar, perquè li serveixi per jugar, per cantar o per ensenyar català a casa seva.
3. Asssegurar un nivell elemental de comprensió i motivar el nen de cara a l'expressió oral.
- L'objectiu bàsic a nivell d'idioma és que el nen adquireixi un nivell elemental de comprensió oral. Aquest nivell elemental es podria concretar en
- Una predisposició del nen davant del català Comprensió del context
- Predisposició del nen davant del català: Hem d'aconseguir que el nen acostumi l'oida i els òrgans corresponents al català. Cal donar una gran confiança al nen i ja des del primer moment nosaltres sempre hem de parlar català a classe. Hem de fer-ho tot en català. No cal dir, però, que ha d'ésser un català bàsic i que els nens de primer ho entendran molt més per la nostra manera de gesticular, de moure les mans, de l'actitud amb què ho fem, que no pas pel contingut semàntic del missatge que transmetem.
- Comprensió del context: No hem de pretendre mai que els nens entenguin tot allò que expliquem; hem de pensar que ells són capaços d'agafar un contingut general propi del context. Si els expliquem “que ara anirem a jugar al pati i que hem de sortir de la classe” no cal que pensem si ja hem treballat aquest lèxic i aquestes estructures o no, això correspon a un altre treball dins la classe. Nosaltres podem donar uns ordres ben clars i el nen pel context general les entendrà perfectament. Cal, però, que no ens apartem mai del vocabulari bàsic.
4. Fer conscient al nen d'una sèrie de trets fonètics que són propis del català.
- El nen s'adona de seguida que en català hi ha tota una sèrie de característiques a nivell fonètic que el diferencien del castellà. Això queda palès ben aviat: fa esforços per pronunciar la vocal neutra, escorça les paraules quan les vol catalanitzar, vol pronunciar la essa sonora, sovint catalanitza també el seu nom tant a nivell oral com a nivell escrit. En un primer nivell no ens ha de passar pel cap ni corregir-los ni intentar que agafin uns sons que els costen molt, cal iniciar únicament uns exercicis gimnàstics que permetin al nen col·locar els òrgans corresponents de forma adient per pronunciar els sons que el castellà no té:
3. Asssegurar un nivell elemental de comprensió i motivar el nen de cara a l'expressió oral.

MÈTODE

- El mètode que utilitzo i utilitzem un grup de treball del Seminari de “Nou Barris” passa pels quatre punts següents:
1. Introducció d'un lèxic molt pròxim al nen.
 2. Treball de fonètica a partir d'uns textos molt curts perquè el nen se'l pugui aprendre gairebé de memòria.
 3. Treball d'unes estructures a nivell de comprensió oral. Aquestes estructures les podem treure del text.
 4. Fàcilment dels tres aspectes anteriors amb CANçons, JOCS, CONTES, EXPRESSIÓ PLÀSTICA... Aquest és l'apartat més important per a primer nivell.
 5. Treball personal.

Aquests punts formen El Centre d'Interès corresponent. Els Centres d'Interès tenen una durada de quatre hores en sessions de mitja hora cada una. Fora ideal, però, que el dia que s'ha de fer el treball personal es compti amb una hora sencera per no deixar el treball a mitges. Cal considerar que en ser una classe totalment oral els nens només poden fixar l'atenció durant un quart d'hora, més o menys, això s'ha de tenir molt en compte de cara a preparar les classes, pensem que s'ha d'intercalar la part de llengua pròpiament dita, amb la part d'animació.

AVIS

L'Obra Cultural Balear prega a tots els ensenyants que hagin rebut l'enquesta sobre el català a Mallorca, l'omplin i l'enviïn aviat al local del STEI, per facilitar la tasca als enquestadors.

lengua VIVA

Un gran paso adelante en la enseñanza del lenguaje en E.G.B.

La serie LENGUA-VIVA ofrece los medios más prácticos y adecuados, estructurados gradualmente, para el dominio de la expresión oral y de la redacción.

Sus GUÍAS DIDÁCTICAS constituyen un material único en objetivos, sugerencias, ampliación de actividades, soluciones y evaluaciones.

Información y Promoción:
ARQUIMEDES RICARDO AVILA
C/. Juan Crespí, 15 - 3.º - Tel. 23 01 25
PALMA DE MALLORCA

editorial Vicens-Básica s.a.
avda. de sarrià, 132 • tel. 203 44 00 • barcelona -17